

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-06

Diarienummer N164-0020/22

Handläggare Ingela Andersson

Telefon: 031 367 9461

E-post: ingela.andersson@socialcentrum.goteborg.se

Uppföljning av medel till studieförbund 2022 och fördelning för 2023

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum förklarar uppdraget från 2022-03-29 (§79) att till nästa bidragsomgång, förtydliga förvaltningens bedömning av ansökningarna så att det tydligt framgår på vilka grunder förvaltningen, per studieförbund, föreslår fördelning av bidrag som fullgjort.

Socialnämnden Centrum förklarar uppdraget från 2022-11-29 (§253) att utforma en frågemall med utgångspunkt i de kriterier som ingår i den modell som antagits för studieförbunden i Göteborg. Exempelvis rimlighet, anordnarskap, olika nyckeltal, syften och mål för verksamheten som fullgjort.

Socialnämnden Centrum förklarar uppdraget från 2023-01-24 (§39) som fullgjort gällande att årligen, från och med 2023, möjliggöra nya och kompletterande ansökningar från studieförbund i väntan på att en ny bidragsmodell är införd. Även i årets ansökningsprocess ska det vara obligatoriskt för ansökande part att lämna in en fullständig förteckning över samarbetspartners redan i ansökan. Dessa samarbetspartners ska granskas under ansökningsprocessen.

Socialnämnden Centrum beslutar att fördela 27 900 000 kronor i medel till 10 studieförbund för folkbildningsverksamhet i Göteborg under 2023, i enlighet med förvaltningens förslag.

Sammanfattning

Socialnämnden Centrum har i uppdrag att fördela bidrag till de tio studieförbunden för folkbildningsverksamhet i Göteborg. Enligt gällande bidragsmodell är bidraget två-årigt och nämnden fattade därför beslut i mars 2022 om en preliminär fördelning även för 2023. Förvaltningen har följt upp den verksamhet som studieförbunden genomfört under 2022 och lämnar i detta utlåtande sitt förslag till fördelning av 27 900 000 kronor för verksamhet under 2023.

Uppföljningen visar att alla nio studieförbund som beviljats medel för 2022 har bedrivit verksamhet av god kvalitet, och med fokus på de fyra mål som finns uppsatta för bidraget. Måluppfyllelse varierar men förvaltningen bedömer att alla studieförbund med all sin verksamhet möter åtminstone några av de fyra målen. Förvaltningen har även gjort en bedömning utifrån de nyckeltal som förbunden rapporterar på och har fört dialog om eventuella avvikelser.

Förvaltningen har även handlagt en ny ansökan om medel för 2023 från Ibn Rushd och har i samband med denna även gjort en granskning av studieförbundets samarbetspartner. Förvaltningen har i sin granskning inte funnit några belägg för att Ibn Rushd eller dess samarbetspartner står i strid med de demokrativillkor som ska följas för bidrag, och föreslår därför att nämnden beviljar studieförbundets ansökan.

Förvaltningen föreslår att nämnden förklarar uppdrag om att skapa en uppföljningsmall och att förtydliga grunderna för förvaltningens förslag till bidrag, som fullgjorda.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kommunfullmäktige avsätter årligen medel till studieförbunden, vilka fördelas av socialnämnden Centrum. Förvaltningens förslag till fördelning är baserat på att förvaltningen använder en miljon kronor av de avsatta medlen till att finansiera ett administrativt stöd inom förvaltningen, för hantering av uppdraget.

Förslaget till fördelning är också baserat på att förvaltningen har medel för att upphandla extern hjälp med att utföra revisioner och stickprov på studieförbunden under årets gång.

Bedömning ur ekologisk dimension

Studieförbundens folkbildningsverksamhet har goda möjligheter att främja ekologisk hållbarhet genom att öka kunskap och intresse för odling, cirkulär ekonomi, självhushållning, djurhållning med mera.

Bedömning ur social dimension

Nämndens mål för de medel som fördelas till studieförbunden är:

- Förbättra integration i samhället
- Ökad jämställdhet
- Stärka demokratin
- Höja utbildnings- och bildningsnivån i samhället för att skapa möjlighet till inträde på arbetsmarknaden

Genom att studieförbunden arbetar riktat mot dessa mål har bidraget goda möjligheter att bidra till ökad social hållbarhet i samhället och människors förbättrade livsvillkor.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2023-03-21.

Bilagor

1. Uppföljning av 2022 och avstämning inför 2023
2. Förvaltningens bedömningar och förslag till fördelning
3. Ansökan om medel Studieförbundet Ibn Rushd
4. Ibn Rushds samarbetspartner i Göteborg

Ärendet

Nämnden har att ta ställning till förslag till fördelning av bidrag till de tio studieförbunden för folkbildningsverksamhet under 2023.

Nämnden har att förklara uppdrag om att ta fram en uppföljningsmall, om att förtydliga grunderna för bedömning av ansökningar, samt att granska samarbetspartner till studieförbund som inkommer med nya eller kompletterande ansökningar, som fullgjorda.

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden Centrum har i sitt reglemente i uppdrag att fördela medel till de tio studieförbundens lokalavdelningar i Göteborg. Enligt gällande modell är bidragsgivningen två-årig. Den 29 mars 2022 (§79) beslutade nämnden om fördelning av medel till studieförbunden för 2022 och fattade också ett preliminärt beslut om fördelning av medel för 2023. Nio studieförbund beviljades medel för 2022. Ansökan från ett studieförbund, Ibn Rushd, avslogs på nämndens sammanträde den 22 februari 2022 (§47).

Förvaltningen har under vintern 2022–2023 följt upp de medel som de nio studieförbunden använt fram till och med oktober 2022. Uppföljningen har gjorts genom att studieförbunden har besvarat en frågemall baserad på de kriterier och mål som nämnden har fattat beslut om, genom inhämtning av kvalitativa och kvantitativa data, samt genom enskilda möten med alla studieförbund.

Förvaltningen har gjort en bedömning av studieförbundens redovisning av sina verksamheter och lämnar i detta utlåtande ett förslag till fördelning av medel för 2023.

Det preliminära beslut om fördelning för 2023 som fattades i mars 2022 är grunden för förvaltningens förslag. Förvaltningens bedömning av den uppföljning som gjorts har främst handlat om ifall det finns anledning ändra det preliminära beslutet för 2023. I bifogade bedömningstexter har förvaltningen sammanfattat den verksamhet som har genomförts, eventuella svårigheter och framgångar studieförbundet har haft, och en analys av nyckeltal för verksamheten. Detta formar grunden för förvaltningens förslag till beslut.

Nämnden gav den 24 januari 2023 (§39) förvaltningen i uppdrag att möjliggöra för nya eller kompletterande ansökningar från studieförbunden. En ny ansökan har inkommit från Ibn Rushd, som gäller medel för verksamhet 2023. Förvaltningen har bedömt denna ansökan enligt samma kriterier som gäller för övriga studieförbund. Nämnden beslutade också den 24 januari 2023 (§39) att förvaltningen ska genomföra en granskning av studieförbundets samarbetspartner i samband med nya eller kompletterande ansökningar. En sådan granskning av Ibn Rushds samarbetspartner har genomförts, vilken beskrivs i detta utlåtande.

Det finns ingen riktlinje som styr stadens bidragsgivning till studieförbunden men förvaltningen har angett att demokrativillkoren i riktlinjen för föreningsbidrag ska följas av studieförbund och deras samarbetspartner. Demokrativillkoren stipulerar att en organisation eller dess företrädare inte kan beviljas bidrag om de i verksamheten:

1. utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,

2. diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.
5. uppmuntrar till bruk av alkohol, tobak eller andra droger.

Förvaltningen har inom ramen för detta uppdrag valt att efterfråga stadgar, den senaste årsberättelsen och en förteckning på styrelseledamöter från varje samarbetspartner. Vi har därefter undersökt om det finns något i dessa dokument som visar att föreningen eller deras företrädare ej möter demokrativillkoren. Om föreningen har en webbsida eller sociala medier har vi även sett över dessa. Förvaltningen har också haft kontakt med de fyra socialförvaltningarnas lokala föreningsstöd, demokrati och medborgarservice, idrotts- och föreningsförvaltningen, stadsledningskontoret och Kunskapscentrum mot ekonomisk brottslighet för att inhämta eventuell information som kan bistå granskningen.

Förvaltningens bedömning

Uppföljning av studieförbundens verksamhet under 2022

Förvaltningen gör bedömningen att de medel som nämnden fördelade till nio studieförbund för folkbildningsverksamhet i mars 2022 har använts i enlighet med de fyra mål, krav och kriterier som finns i gällande bidragsmodell.

Alla studieförbund har redovisat färre timmar än innan pandemin, och svårigheten att nå tillbaka till den breda publiken är en utmaning de alla delar.

Detta är första året som studieförbunden har arbetat mot specifika mål satta av Göteborgs Stad, och inte enbart gentemot de syften som finns i förordningen om statsbidrag till folkbildningen. Alla studieförbund har redovisat hur deras verksamhet möter dessa mål men förvaltningen kan se att de har kommit olika långt med målen. Utifrån studieförbundens olika särart och profiler finns det förklarliga skillnader till att vissa kommit längre än andra med olika mål. Förvaltningen har fört dialog med alla studieförbund om måloppfyllelse och även lämnat rekommendationer i bedömningstexterna som är bifogade detta utlåtande.

Detta är också första gången som studieförbunden redovisar särskilda nyckeltal utöver de som redovisas till Folkbildningsrådet och som staden också tar del av. Förvaltningen kan konstatera att de nyckeltal studieförbunden rapporterar sällan kan jämföras rakt av, utan kräver vidare tolkning och diskussion för att kunna användas i bedömningen.

Förvaltningen kommer att fortsätta utveckla nyckeltalen tillsammans med studieförbunden för att hitta de nyckeltal och variabler som är mest användbara.

Anordnarskap och användning av lokaler

Nämnden har i gällande bidragsmodell fokuserat på studieförbundens aktiva anordnarskap vilket också har följts upp av förvaltningen. Ansvaret för all verksamhet som görs i samverkan med andra aktörer ligger på studieförbunden själva och de säkerställer att varje arrangemang som anordnas med stöd av eller rapporteras som underlag för bidrag följer de villkor som finns.

Ett kriterium som ställs för att erhålla bidrag av staden är att studieförbunden ska sträva efter att minska kostnadsersättningar i syfte att stärka anordnarskapet. En stor andel av

kostnadsersättningarna går till lokalkostnader och förvaltningen har därför tillsammans med studieförbunden diskuterat deras möjligheter att mestadels använda egna lokaler för att stärka anordnarskapet. Det varierar stort mellan förbunden i vilken grad de använder egna eller samarbetspartners lokaler. Exempelvis uppger Bilda att endast fyra procent av deras verksamhet sker i egna lokaler, medan Folkuniversitetet uppger en siffra på 79 procent. Folkuniversitetet särskiljer sig från övriga studieförbund då de inte har samma typ av förankring i medlemsorganisationer och samarbetspartner som övriga studieförbund. Det är därför inte förvånande att de i så hög grad använder egna lokaler för sin verksamhet. Bilda har däremot inte många egna lokaler och arbetar mycket med kristna församlingar som ofta har tillgång till egen lokal.

Ett annat studieförbund med jämförelsevis låg andel verksamhet i egna lokaler är Studiefrämjandet, trots att de har satsat på egna verksamhetshus. Studiefrämjandet har i sin dialog med förvaltningen lyft att verksamheten i flera fall inte använder traditionella lokaler utan aktiviteter sker utomhus eller digitalt.

En annan anledning till att studieförbunden använder sig av samarbetspartners lokaler är att finnas där deras samarbetspartner verkar. Flera studieförbund har lyft att det ökar möjligheten att nå ut till fler grupper som är i behov av folkbildning och insatser som främjar demokrati och integration.

Flera av studieförbunden rapporterar också att tillgång till lokaler är ett genomgående problem och att minska på kostnadsersättningar för lokalhyra är därför svårt om de samtidigt ska kunna upprätthålla eller öka sin verksamhet.

Förvaltningen konstaterar att frågan om användandet av egna eller samarbetspartners lokaler är komplex och har i vår bedömning tagit hänsyn till de olika förutsättningar studieförbunden har för att kunna stärka sitt anordnarskap på olika sätt.

Nyckeltal

Förvaltningen har i uppföljningen av nyckeltal sett att vissa av studieförbundens handläggare eller studiekonsulenter ansvarar för betydligt fler studietimmar än andra. I vissa fall handlar det om att de ansvarar för musikverksamhet där handläggare inte är närvarande på samma sätt som i en klassisk studiecirkel. Musikhusen är ofta bemannade men mycket verksamhet sker samtidigt, vilket genererar många timmar. En annan orsak till skillnaden kan vara att handläggare har mer eller mindre administrativt stöd av annan personal eller att studieförbundet på annat sätt fördelar ansvaret för verksamheten mellan personal. Som nyckeltal är antalet timmar per handläggare relevant men också till viss del trubbigt.

Ett annat nyckeltal som studieförbunden rapporterat är antalet deltagare som redovisar över 200 studietimmar per år. Folkbildningsrådets gräns för att studietimmar ska vara bidragsgrundande är 480 timmar, men nämnden har i sin modell valt att använda 200 timmar som referensvärde. Vissa studieförbund har högre andel deltagare med över 200 timmar än andra. Genom samtal med varje studieförbund har förvaltningen förstått att det till stor del beror på vad målgruppen har för behov. Exempelvis finns det daglediga personer som deltar i mer intensiva kurser som kan komma upp i höga timantal. Det finns också deltagare som spelar i flera olika band eller deltar i flera studiecirkel som också kommer upp i timantal över 200. Sammantaget för alla studieförbund så är det cirka fem procent av deltagare som förväntas överstiga 200 studietimmar på året. Förvaltningen

bedömer att inget av studieförbunden haft orimligt många deltagare med ett så högt antal studietimmar.

Bedömning av Ibn Rushds ansökan om medel för 2023

Ibn Rushd inkom i februari med en ansökan om medel för 2023. Förvaltningen har handlagt denna ansökan på samma sätt som ansökningar från andra studieförbund, genom att granska inlämnat material och genom dialog med studieförbundet. Förvaltningens bedömning av ansökan återfinns som bilaga till detta utlåtande tillsammans med bedömning av den uppföljning som förvaltningen gjort av de nio studieförbund som beviljades medel för 2022.

Granskning av Ibn Rushds samarbetspartner

Förvaltningen gjorde under hösten 2020 en första granskning av Ibn Rushds samarbetspartner. Det föranledde att nämnden i enlighet med förvaltningens förslag avstyrkte fördelning av volym- och målgruppsbidrag för 2020 till studieförbundet till dess att vissa problemområden åtgärdats. Inför nästa bidragsomgång i maj 2021 hade förvaltningen genomfört en särskild uppföljning av Ibn Rushd och bedömde då att studieförbundet vidtagit nödvändiga åtgärder utifrån de brister som hade uppmärksammats. Nämnden fattade beslut om att avslå Ibn Rushds ansökan. I februari 2022 var ärendet om bidrag till studieförbundet uppe för beslut i nämnden och förvaltningens bedömning var att alla tio studieförbund mötte de krav och kriterier som ställdes. Nämnden fattade beslut om att avslå ansökan från Ibn Rushd.

I den granskning som nu gjorts har förvaltningen tittat på om nuvarande samarbetspartner möter demokrativillkoren och även undersökt den kontroll som Ibn Rushd själva gör vid samverkan med andra aktörer.

Ibn Rushd lämnade in en lista med namn på 18 föreningar som studieförbundet har koppling till (se bilaga 4). När Ibn Rushd skriver avtal med en organisation om att antingen bli medlemsorganisation eller samverkanspart ligger dessa avtal kvar till dess att föreningen eller Ibn Rushd själva beslutar att avsluta samarbetet. Det innebär att det finns en variation i graden av samverkan mellan organisationerna och Ibn Rushd. En del av föreningarna på listan är medlemsorganisationer hos Ibn Rushd, men ingen gemensam verksamhet utförs mellan Ibn Rushd och föreningen. Andra föreningar har ett avtal med studieförbundet sedan tidigare men ingen gemensam verksamhet har genomförts på flera år. Av de 18 föreningarna på listan är det åtta som Ibn Rushd antingen haft verksamhet med under 2022 eller planerar att ha verksamhet med under 2023.

Hos merparten av organisationerna har det enligt granskningen inte framkommit något som tyder på att de bryter mot uppställda demokrativillkor. I samband med ett fåtal organisationer har det dykt upp oklarheter som förvaltningen har lyft med Ibn Rushd. En av dessa oklarheter gäller den text som Islamiska Sunnicentret har på sin hemsida med en tolkning av vad Koranen säger om passande klädsel för kvinnor.

Förvaltningen hade redan 2021 dialog med Ibn Rushd om denna skrivning, och studieförbundet hade i sin tur dialog med Sunnicentret. De uttryckte då att så länge de islamiska reglerna inte kolliderar med den svenska lagen så är det frivilligt att följa dessa regler under religionsfrihetens skydd.

Förvaltningen har återigen problematiserat huruvida denna text kan anses strida mot demokrativillkoret om principen om alla människors lika värde. Förvaltningen anser att det är ett gränsfall och har uppmuntrat Ibn Rushd att åter ta upp texten med Sunnicentret.

Förvaltningen ser värdet av att Ibn Rushd möjliggör för folkbildning och demokratiska samtal inom det muslimska samhället i Göteborg och bedömer det som rimligt att detta innebär samarbete med individer och föreningar som uttrycker sin tro på olika sätt. Förvaltningens bedömning är att det finns större möjligheter att uppnå stadens mål om demokrati och integration om dialog mellan oliktankande hålls levande, och att Ibn Rushd kan spela en roll i denna typ av samtal. Förvaltningens slutsats är därför att den positiva effekt som samarbete med Sunnicentret kan ha väger tyngre än problemet med texten på webbsidan.

En annan organisation som förvaltningen har lyft i samtal med Ibn Rushd är Lalé kvinnoförening. Lalé har i media anklagats för att i sina sociala mediekonkanaler länka till andra organisationer eller rörelser som i sin tur har anklagats för att uttrycka sig antisemitiskt. Förvaltningen kan inte utesluta att det har förekommit men har inte hittat några belegg för att en sådan koppling finns idag. Förvaltningen anser därmed att det inte finns belegg för att säga att Lalé kvinnoförening bryter mot stadens demokrativillkor.

Förvaltningen har i sin granskning varit i kontakt med andra förvaltningar i staden. Utifrån de underlag vi fått ta del av kan förvaltningen inte belägga att Ibn Rushds samarbetspartner strider mot demokrativillkoren.

I samtal med förvaltningen hänvisar Ibn Rushd till sin idéplattform som är det dokument som beskriver studieförbundets värdegrund och som samarbetspartner behöver ställa sig bakom. Förvaltningen har föreslagit att Ibn Rushd ska ha skarpare formuleringar i idéplattformen för att undvika oro, frågor och kritik som har spridits i bland annat media om misstänkt antisemitism, homofobi och bristande jämställdhetsarbete. Ibn Rushd uppger att de har ett ständigt pågående arbete runt värdefrågor och gränsdragningar och att idéplattformen inte är det enda verktyg de arbetar med gällande dessa frågor.

Sammantaget bedömer förvaltningen att granskningen inte visat på något som tyder på att Ibn Rushd eller deras samarbetspartner strider mot stadens demokrativillkor. De problemområden som förvaltningen har lyft anser förvaltningen inte vara av den dignitet att bidragsansökan ska avslås.

Förvaltningen ser positivt på Ibn Rushds öppenhet att diskutera och problematisera runt de frågor som finns och kommer att fortsätta dialogen med studieförbundet för att säkerställa att de möter alla krav som ställs för bidragsgivning.

Förvaltningens förslag till fördelning av medel för 2023

Med utgångspunkt i det preliminära beslut om fördelning för 2023 som fattades av nämnden i mars 2022, och den uppföljning som har gjorts av verksamhet 2023, samt den nya ansökan som inkommit, föreslår förvaltningen att nämnden fattar beslut om följande fördelning för 2023:

Studieförbund	Beviljat 2022	Ansökt 2023	Förslag 2023
ABF Göteborg	8 346 875	8 700 000	7 927 700
Bilda	2 291 556	2 569 000	2 226 100

Studieförbund	Beviljat 2022	Ansökt 2023	Förslag 2023
Folkuniversitetet	2 380 209	4 000 000	2 260 700
Ibn Rushd	0	1 697 500	1 116 000
Kulturens Bildningsverksamhet	258 691	1 427 000	251 400
Medborgarskolan	2 395 834	4 922 788	2 275 500
NBV Väst	2 682 292	4 875 000	2 547 600
Sensus	2 785 514	4 924 000	2 705 900
Studiefrämjandet	2 083 334	5 050 000	1 978 700
Studieförbundet Vuxenskolan	4 746 067	6 936 000	4 610 400
Totalt:	27 970 372	45 101 288	27 900 000

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör